

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883. Första Kammaren. N:o 18.

Onsdagen den 14 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades protokollet för den 7 i denna månad.

Anmälades och bordlades

Stats-Utskottets memorial:

N:o 24, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens sjunde hufvudtitel; och

N:o 25, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande beloppet af anslaget till fortsättning af stambanan mellan Bräcke och Sollefteå; äfvensom

Bevillnings-Utskottets betänkanden:

N:o 1, angående villkoren för försäljning af bränvin; och

N:o 2, i anledning af väckt förslag angående användande af en del af afgifterna för bränvins tillverkning och försäljning till nykterhetens befrämjande.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>Peterson</i>	under 16 dagar från denna dag.
Grefve <i>Sparre</i>	» 14 » » den 17 innevarande Mars,
Herr <i>Kockum</i>	» 14 » » » 17 » »
Friherre <i>Palmstierna</i>	under 14 dagar från den 17 innevarande Mars och
Herr <i>Wallberg</i>	» 12 » » » 18 » »

Kammaren åtskildes.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 16 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades protokollet för den 9 i denna månad.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets utlåtanden och memorial:

N:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upplåtelse till Vexjö hospital af åtskilliga till indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{4}$ mantal Vexjö Hospitalsgård N:o 3 hörande egolotter m. m.;

N:o 27, i anledning af så väl en af Kongl. Maj:t afgifven proposition som ock en af enskild motionär gjord framställning i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf; samt

N:o 28, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Efter föredragning af Stats-Utskottets den 14 innevarande Mars bordlagda memorial:

N:o 24, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens sjunde hufvudtitel; och

N:o 25, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande beloppet af anslaget till fortsättning af stambanan mellan Bräcke och Sollefteå;

godkändes de föreslagna voteringspropositionerna.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Bevillnings-Utskottets den 14 i denna månad bordlagda betänkanden N:is 1 och 2.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *Falk* under tolf dagar från den 18 innevarande Mars.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammarén åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 17 Mars.

Kammarén sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 10 i denna månad.

Herr Statsrådet *Hederstierna* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående ändring i vilkoren för återbetalning af det till Kinda kanalaktiebolag beviljade statslån m. m.;

2:o i fråga om postångfartyget *Sofias* upplåtande till Professoren Friherre A. E. Nordenskiöld för en vetenskaplig expedition till Grönland;

3:o med förslag till förordning rörande de Lappar, som med renar flytta mellan de förenade konungarikena Sverige och Norge; samt

4:o angående låneunderstöd för odling af sankatrakter m. m.

Herr Grefven och Talmannen mottog dessa propositioner med förklarande, att de skulle af Kammarén i grundlagsenlig ordning behandlas.

Ledighet från riksdagsgörömlålen beviljades:

Herr <i>Gavelius</i>	under 14 dagar från och med morgondagen,
Friherre <i>Hierta</i>	» 12 » » » den 19 i denna månad samt
Herr <i>Widén</i>	» 14 » » » » 22 » »

Anmäldes och bordlades Lag-Utskottets nedannämnda utlåtanden:

N:o 15, i anledning af väckt motion om upphäfvande af eller undantag från stadgandet i § 7 mom. 1 af förordningen den 21 December 1857 om egors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet;

N:o 16, i anledning af väckt motion om ändring i gällande stadgande om val af ledamot i egodelningsrätt;

N:o 17, i anledning af väckt motion om ändring i 9 § 2 mom. i förordningen den 17 Maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting; samt

N:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ansvar för vissa af fiskare i Nordsjön begångna förbrytelser.

Föredrogos och bordlades de vid detta sammanträde aflemnade Kongl. propositioner.

Herr *Casparsson* uppläste en motion, N:o 31, angående revision af gällande föreskrifter rörande eder samt om ändring af nuvarande edsformulär.

Bordlades.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 14 och 16 i denna månad bordlagda betänkande N:o 1, angående villkoren för försäljning af bränvin.

1:sta punkten.

Bifölls.

2:a punkten.

Herr *Bennich*: Det är icke för att yttra mig om sjelfva saken, som jag begärt ordet, utan för att å Utskottets vägnar säga ett »pater peccavi»! Den afdelning af Utskottet, som behandlat denna fråga, har nemligen råkat förbise att ifrågavarande §:s ordalydelse blifvit ändrad för två år sedan, hvadan Utskottets föreliggande förslag ej hänför sig till den sist utfärdade författningen i ämnet utan till den lydelse, §:en hade *innan* den nämnda ändringen skedde.

Ehuru jag sålunda i sjelfva saken icke har något att tillägga till hvad Utskottet till stöd för sitt förslag anført, måste jag hos Kamma-

ren anhålla om återremiss af ifrågavarande punkt, på det Utskottet måtte komma i tillfälle att affatta sitt förslag i öfverensstämmelse med nu gällande författning.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den ifrågavarande punkten återförvisades till Utskottet.

3:dje punkten.

Bifölls.

Föredrogs å nyo Bevillnings-Utskottets den 14 och 16 innevarande Mars bordlagda betänkande N:o 2, i anledning af väckt förslag angående användande af en del af afgifterna för bränvins tillverkning och försäljning till nykterhetens befrämjande.

Ifrågasatt anslag af bränvinskatten till nykterhetens befrämjande.

Herr Berg: Det tyckes mig som om man med kändedom om Bevillnings-Utskottets allmänt kända liberalitet skulle kunnat vänta en annan utgång på föreliggande fråga. Utskottet har emellertid helt enkelt afslagit ifrågavarande motion. Icke desto mindre skall jag be att få yttra några ord till densammas försvar.

Då staten under en längre följd af år har i bränvinshandteringen haft en af sina bästa inkomstkällor, ity att inkomsten häraf i medeltal uppgått till 14 å 15 millioner kronor om året, hvilken summa till allra största delen tagits ur de fattige arbetarnes fickor, som sålunda för denna, af mången såsom en nödvändighetsartikel ansedda, vara fått betala en skatt, uppgående till omkring 300 procent af varans tillverkningsvärde, så synes det mig, som skulle staten vara pliktig att i någon mån åtminstone söka motarbete det förfärliga elände i moraliskt och ekonomiskt hänseende, som den samhällsförderfliga bränvinshandteringen åstadkommit och fortfarande åstadkommer i vårt land. Man borde därför kunnat vänta, att staten till befrämjande af nykterhetsverksamheten skulle hafva anslagit ett visst årligt belopp. Och ett sådant tillvägagående af svenska Riksdagen skulle för ingen del kommit att stå enstaka i historien. Vårt broderland Norge, som har en betydligt mindre befolkning än Sverige och som skördar betydligt mindre vinst af bränvinshandteringen, har dock ansett det vara af behofvet påkalladt att med pekuniära medel understödja nykterhetsarbetet i landet. Så har Norges storthing under åren 1848—1851 årligen bidragit till detta arbete med 3,400 kronor, och under åren 1851—1854 var anslaget ökad till 4,000 kronor. Under perioden 1854—1863 höjdes summan till 8,000 kronor, men under åren 1863—1869 nedsattes den till 4,000 kronor för att dock år 1876 höjas till 6,000 kronor, hvilket belopp sedan hvarje år utgått till nykterhetens befrämjande. Och detta anslag beviljades af 1880 års storthing enstämmigt — visserligen för första gången — och utan debatt.

Om man nu för jmförelsens skull ser till, hvad svenska staten under samma tid gjort för detta ändamål, så befinnes det, att bidragen från statens sida till svenska nykterhetssällskapet under åren 1842—1882 en-

Ifrågasatt anslag af bränvinsskatten till nykterhetens befrämjande.
(Forts.)

dast uppgått till en summa af 23,500 kronor. Staten har således icke med mer än omkring 500 kronor om året bidragit till motarbetandet af det förfärliga elände, som bränvinssuperiet alstrar.

Under det man sålunda icke haft synnerligen stor uppmuntran i detta ädla sträfvande från statsverkets sida, har emellertid under loppet af de fyra sista åren en ädel människovän och aktad ledamot af denna Kammare till ifrågavarande ändamål lemnat betydliga bidrag, uppgående snart sagdt till en liten förmögenhet. Svenska nykterhets-sällskapet har nemligen under dessa fyra år af honom fått mottaga en summa af nära 24,000 kronor. Då sålunda en enskild person af intresse för saken velat uppoffra en så betydlig summa, vill jag nu på det innerligaste lägga Kammarens ärade ledamöter på hjertat att för sin del bidraga till att äfven från statens sida något måtte göras för denna viktiga sak, ty man kan ju icke gerna begära, att enskilda personer på sådant sätt skola oupphörligen bidraga till denna verksamhets befrämjande, om de se att staten icke vill på något sätt der-till bidraga.

Man har visserligen sagt, att så väl de enskilda bränvinsbolagen i städerna som och Kongl. Maj:t har fria händer att härvidlag understödja nykterhetsvännerna i deras bemödanden, men jag skall be att få visa, huru det dermed har förhållit sig från regeringens sida. År 1878 lemnades från Kongl. Maj:t till svenska nykterhets-sällskapet ett belopp af 5,000 kronor, men sedan följde det dåliga året 1879, och då nedsattes summan till 3,000 kronor. 1880 nedsattes den ytterligare till 2,000 kronor, 1881 höjdes den åter till 3,000 kronor, men 1882, oaktadt vi då hade ett jernförelsevis godt år, nedsatte regeringen åter detta anslag till 2,000 kronor.

Under det att således den norska staten till ifrågavarande ändamål gifvit 6,000 kronor om året, har man här i Sverige under de senaste fem åren i medeltal gifvit endast 2,500 kronor.

Man har sagt, att det icke funnits några penningar att tillgå i Ecklesiastikdepartementet, och att det är därför, som man nedsatt beloppet. Detta om regeringens åtgörande i saken.

Hvad sedan beträffar t. ex. Stockholms utskänkningsbolag, som förtjenar omkring 1½ million kronor om året, så får jag visserligen bekänna, att jag icke vet hvad det har gifvit till nykterhetens befrämjande, men ett vet jag och det är, att så länge staten, som dock af bränvinsskatten har en årlig inkomst af 13—15 millioner kronor, icke vill uppoffra något för nykterhetens befrämjande, kan man icke begära att en enskild kommun heller skall göra något för denna sak. Om deremot Riksdagen skulle vilja till detta ändamål bevilja ett årligt anslag, är jag öfvertygad, att den högt aktade man, som sitter såsom ordförande för Stockholms stadsfullmäktige, icke ett ögonblick skulle tveka att söka skaffa en ungefär motsvarande summa från Stockholms stads sida. Huruvida han kan vilja göra det, äfven om Riksdagen icke lemnar något bidrag, vill jag lemna osagdt. Emellertid tror jag, att stadsfullmäktige hittills icke lemnat ett öres bidrag till nykterhetens befrämjande.

Jag behöfver icke säga hvilken utomordentlig vigt och betydelse detta arbete har, och hvilken utomordentlig rörelse, som nu pågår inom

arbetarnes egna led i den så kallade goodtemplarismen, det hafva herrarne sett lika väl som jag. Men när arbetarne känt på sig att de ingenting hafva att vänta från de mera lyckligt lottade, hafva de försökt att sjelfva taga saken om hand, och tusentals fattige, olycklige drinkare hafva genom denna verksamhet blifvit upplyftade ur sin djupa förnedring och återskänkta till familjen och samhället. Skola de nu få se att staten, att Riksdagen, som tager så stora inkomster af brännvinsuperiet, icke vill understödja deras arbete, är det lätt att förstå att de med blandande känslor skola se, huru litet man går deras allvarliga sedliga sträfvanden till mötes.

Sant är visserligen, att man kan säga att ingen tvingar någon att förtära dessa skadliga starka drycker, och att den som det gör får skylla sig sjelf. Men man kan också säga, att när man lägger ut gift för flugor det är flugornas fel om de gå till giftallrieken och sedan surra på ryggen och dö. Men vi sätta icke ut fluggift, utan gift för människor med sund omdömesförmåga, kan man säga; men den mensklige naturen är svag, och när man sätter ut gift för den svage, får man ock taga en dryg andel af den moraliskt förderfliga skuld, i hvilken han kommer; och om brännvinet än icke är fluggift, är det dock ett gift, som kommer en hel del arbetare att se flugor.

När nu så är och när vi icke hunnit längre än att både staten och kommunen anse krogväsendet för något nödvändigt, låt vara något nödvändigt ondt, då anser jag också det vara statens ovilkorliga pligt att i någon mån söka med pekuniära medel komma den fattige staplande arme till hjälp. Under sådana förhållanden vågar jag vördsamt bedja Kammaren — och jag tror icke att jag i denna viktiga angelägenhet förgäfvades vädjar till Kammarens ledamöters ädla och uphöjda känsla och tänkesätt — få yrka afslag på Utskottets förslag och bifall till motionärens framställning. Men då jag hört sägas, att det svårigen skulle af formella skäl gå igenom att af en viss inkomstskatt få en viss procent anvisad för ett visst moraliskt, sedligt ändamål, tager jag mig friheten att, i stället för $\frac{1}{2}$ procent af inkomsten såsom är föreslaget, hemställa, att Första Kammaren för sin del behagade bevilja ett visst belopp af 10,000 kronor till nykterhetens befrämjande, hvilket belopp skulle ställas till Kongl. Maj:ts förfogande, att af honom efter bepröfvande användas.

Herr Bennich: Bevillnings-Utskottet har ingalunda underkänt det vackra syftet med motionen; Bevillnings-Utskottet har icke heller förnekat, att icke åtgärder kunna behöfva vidtagas för främjande af nykterheten och för de ändamål, som med motionen åsyftas, men Bevillnings-Utskottet har icke ansett lämpligt, att man, tvärt emot en allt mer och mer antagen grundsats, anvisade af vissa särskilda medel anslag för vissa ändamål. Man har nemligen antagit att, om det skall beviljas statsanslag för det ena eller andra ändamålet, det icke är på den ena eller andra inkomstiteln, som detta anslag bör beviljas, utan att det bör upptagas i budgeten och utgå från statens samtliga inkomster.

Utskottet har vidare icke förbisett, att det kanske vore oegentligt att föreskrifva, att kommuner och städer skulle afstå en viss pro-

Ifrågasatt anslag af brännvins skatten till nykterhetens befrämjande.
(Forts.)

Ifrågasatt anslag af bränvinsskatten till nykterhetens befrämjande.
(Forts.)

cent af sina inkomster för ett ändamål, som visserligen i allmänhet är antydt i motionen men icke på något sätt formuleradt. Den ena kommer kanske att understödja nykterhetsapostlar, den andra åter skulle kanske anse sig skyldig att aflöna läkare, som kunde kurera de fallna, och den tredje åter kunde hafva en helt annan uppfattning om rätta sättet att befrämja det ändamål, som med anslaget skulle afses.

Utskottet har ock föreställt sig, att om och när en kommun eller stad finner, att åtgärder böra vidtagas, den först bör se till, *hvilka* åtgärder, som behöfva vidtagas, och de penningebelopp, som för åtgärdens genomförande erfordras, samt först derefter bevilja af kommunens eller stadens inkomster det erforderliga beloppet. Men att på förhand och i allmänhet föreskrifva, att en viss procent af en viss inkomst skall utgå för ett ändamål, som icke är närmare specificerad eller beskrifvet, det har man trott icke vara lämpligt. Det skulle ock vara att i en temligen förstucken form bereda statsanslag genom ändring i bränvinsförfattningarne, ehuru Bevillnings-Utskottet icke har med anslagsfrågor att skaffa utan endast med inkomstfrågor. Jag tror derföre att Utskottet af dessa skäl kan väl försvara sitt handlingssätt, utan att ådraga sig berättigadt klander för liknöjdhet i den stora fråga, som utgör sjelfva kärnpunkten af den motion, hvilken här föreligger. Jag hemställer derföre om bifall till Utskottets förslag.

Herr Berg: Jag vill endast med några ord bemöta den siste ärade talarens framställning.

Han sade, att man skulle vara så i beråd, huru man skulle använda dessa penningar. Nej, det är man visst icke; ty de skulle användas *till nykterhetens befrämjande*, och jag vill härvid underrätta honom, att vi hafva sedan år 1842 bestående ett nykterhetssällskap med Kongl. Maj:ts sanktion och med en af landets förnämsta förtroendemän såsom ordförande. Jag anser att om regeringen skulle få i sin hand ett belopp sådant som det föreslagna 10,000 kronor, kunde ju, om regeringen funne så för godt, detta eller en del deraf lemnas till det svenska nykterhetssällskapet; och jag tror att dess direktion och ordförande icke skulle vara tveksam om rätta sättet att använda medlen på det för nykterheten mest befrämjande vis.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till Utskottets förvarande hemställan, dels ock af Herr Berg, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle på det sätt bifalla den i ämnet väckta motionen, att af de till statskassan inflytande bränvinstillverknings-skatter 10,000 kronor skulle ställas till Kongl. Maj:ts förfogande, för att af högst densamme användas på sätt lämpligt syntes till nykterhetens befrämjande.

Härefter gjordes propositioner enligt dessa yrkande, och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse propositionen på bifall till Utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr Berg begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller Bevillings-Utskottets betänkande N:o 2,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, bifalles Herr Bergs i ämnet framställda yrkande.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 52;

Nej — 22.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets nedannämnda, under gårdagen bordlagda utlåtanden och memorial:

N:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upplåtelse till Vexjö hospital af åtskilliga till indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{4}$ mantal Vexjö hospitalsgård N:o 3 hörande egolotter m. m.;

N:o 27, i anledning af så väl en af Kongl. Maj:t afgifven proposition som ock en af enskild motionär gjord framställning i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf; samt

N:o 28, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammarén åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 21 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m., och dess förhandlingar leddes af Herr vice Talmannen.

Justerades protokollet för den 14 i denna månad.

Tillkännagafs att i ledigheten efter registratorn J. F. Kröning-svärd, som den 17 innevarande Mars affidit, blifvit till registrator i Kammarens kansli utsedd vice Häradshöfdingen August Hagman.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 4, angående val af Justitieombudsman och hans suppleant;

N:o 5, angående val af fullmäktige i Riksbanken; och

N:o 6, angående val af fullmäktige i Riksgäldskontoret;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

N:o 7, för fullmäktige i Riksbanken:

N:o 8, för suppleanter till fullmäktige i Riksbanken;

N:o 9, för fullmäktige i Riksgäldskontoret; samt

N:o 10, för suppleanter till fullmäktige i Riksgäldskontoret.

Anmälades och bordlades:

Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 2, i anledning af motion om aflåtande af skrifvelse till Konungen i fråga om vilkoren för val-rätt till Andra Kammaren.

Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 3, i anledning af återremiss af 2:a punkten af Utskottets betänkande N:o 1, angående vilkoren för försäljning af bränvin; samt

Banko-Utskottets memorial och utlåtande:

N:o 4, i fråga om afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar;

N:o 5, i fråga om afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar; och

N:o 6, i anledning af väckta motioner om inrättande af afdelningskontor utaf Riksbanken i städerna Venersborg, Jönköping, Örebro och Mariestad.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nedan-nämnda, den 17 i denna månad bordlagda propositioner till Riksdagen:

1:o) angående ändring i villkoren för återbetalning af det till Kinda kanalaktiebolag beviljade statslån m. m.; och

2:o) i fråga om postångfartyget Sofias upplåtande till Professoren Friherre A. E. Nordenskiöld för en vetenskaplig expedition till Grönland.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts den 17 innevarande Mars bordlagda proposition till Riksdagen med förslag till förordning rörande de lappar, som med renar flytta mellan de förenade konungarikena Sverige och Norge.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 17 i denna månad bordlagda proposition till Riksdagen, angående låneunderstöd för odling af sankar trakter m. m.

Efter föredragning af Herr *Casparssons* den 17 innevarande Mars bordlagda motion, N:o 31, angående revision af gällande föreskrifter rörande eder samt om ändring af nuvarande edsformulär, hänvisades denna motion till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Lag-Utskottets den 17 i denna månad bordlagda utlåtanden N:is 15—18; hvarefter beslöts, att dessa ärenden skulle sättas sist å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammarerna åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
